

PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK ROMÁNIÁBAN

PARLAMENTARY ELECTIONS IN ROMANIA

Romániában 2012 decemberében parlamenti választásokat tartottak mind a képviselőház, mind a szenátus vonatkozásában. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség megőrizte parlamenti súlyát.

Rumanian elections were held in December 2012. Renewed both Houses of Parliament, Chamber of deputies and Senate. RMDSZ reached the 5 percent hurdle, so RMDSZ plays fundamental role in legislation again.

2012. december 9-én parlamenti választásokat rendeztek a szomszédos Romániában. A választások nyomán megújult a törvényhozás mindkét háza, a képviselőház és a szenátus is. Az előző parlamenti megmérettetés 2008. november 30-án volt, azaz a négyéves ciklus lejártával invitálták ismét a választókat az urnákhoz. A választás magyar szempontból legörvendetesebb eredménye az, hogy a Romániai Magyar Demokrata Szövetség képviselői bekerültek a törvényhozás mindkét házába. Így az erdélyi magyarság a rendszerváltás óta soha nem maradt parlamenti képviselő nélkül.

A romániai választási rendszerben 2008-ban történt generális változás, amit 2009-ben egy tanulmányban foglaltam össze.¹ Most csak a legfontosabb ismérveket sorolom fel. Romániában egyfordulós, arányos, kompenzációs modell alapján voksolhatnak a polgárok. A választókerületek között a lakosság számának megfelelően osztódnak a mandátumok. Ez azt jelenti, hogy mintegy 70.000 választó delegálhat képviselőt a képviselőházba és 160.000 pedig szenátort a második kamarába. Érvényes az 5%-os bekerülési küszöb. Ez alatt csak akkor lehet mandátumhoz jutni, ha az induló szervezet hat képviselői és három szenátusi választókerületben szerzi meg az első helyezést (ún. 6:3-as szabály). Létrehozhat egy kerületet a külföldön élő román állampolgárok számára négy képviselőházi és két szenátusi képviselővel.

Az RMDSZ eredményei az előző ciklussal összehasonlítva:

	2008		2012	
	Képviselőház	6,58%	22 hely	5,13%
Szenátus	6,56%	9 hely	5,13%	9 hely ²

Mind arányában, mind a helyek számában szerényebb a 2012-es eredmény, mint az előző. A képviselőházban négy képviselővel lesz kisebb az RMDSZ frakció, míg a szenátusban sikerült megőrizni a képviselői helyek elmúlt négy évvel azonos számát.

Az RMDSZ képviselői megyei bontásban így alakul:³

Bihar: Cseke Attila képviselő
Szabó Ödön képviselő
Bíró Rozália szenátor

¹ Lásd: Beréti László: Választások Romániában 2008. Hadtudományi Szemle on-line Bp. 2. évf. 2. szám 2009.

² www.erdely.ma/kozeletunk=132170 2012.12.17.

³ www.erdely.ma/kozeletunk=132170 2012. 12. 17.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. BERÉTI László

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

Hargita:	Antal István képviselő Kelemen Hunor képviselő Korodi Attila képviselő Moldován József képviselő Tánczos Barna szenátor Verestóy Attila szenátor
Kolozs:	Máté András képviselő László Attila szenátor
Kovászna:	Fejér László Ödön képviselő Markó Attila képviselő Márton Árpád képviselő Klárík László szenátor Olasz Gergely szenátor
Maros:	Borbély László képviselő Kelemen Attila képviselő Kerekes Károly képviselő Markó Béla szenátor
Máramaros:	Bónis István képviselő
Szatmár:	Kereskényi Gábor képviselő Erdei-Dolóczki István képviselő Pataki Csaba szenátor
Szilágy:	Seres Dénes képviselő Végh Sándor szenátor
Temes:	Molnár Zsolt képviselő

A Szövetségi Képviselők Tanácsa (az RMDSZ legfelsőbb döntéshozó szerve) Zilahon tartott tanácskozásán a szervezet főtitkárát, Kovács Pétert nevezték ki kampányfőnöknek. Vélekedése szerint a közelgő parlamenti választások kulcsa a mozgósítás lehet, vagyis az, hogy az RMDSZ hívására mennyien mennek el december 9-én szavazni. Ha a román szavazók mozgósítása sikeresebb lesz — ahogy az tapasztalható volt az önkormányzati választások alkalmával —, akkor a magyarság eredménye alacsonyabbra várható.

„Az egész kampányszerkezetet úgy fogjuk felépíteni, hogy az első időszakban tudjuk felmutatni azt, hogy rászolgáltunk a magyar emberek bizalmára, hogy az elmúlt 23 évben hosszú utat tettünk meg, de csak egy fejezetéig értünk el ennek az útnak, és további eredményeket kell elérnünk. Azon fogunk dolgozni, hogy a leghatékonyabban tudjuk az eredményeinket felmutatni, illetve olyan reális és megvalósítható célokat mutassunk fel, amelyekkel kapcsolatban döntések fognak születni a következő években — velünk vagy nélkülünk —, de ezek a döntések mindenképpen érinteni fog-

DR. BERÉTI László

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

nak bennünket.” — nyilatkozta Kovács Péter a Népújság október 3-ai számának.⁴ A szövetség pozitív kampányt akar folytatni, nem foglalkozik az ellenfelekkel, nem akar lejártni, nem foglalkozik a másik két magyar párttal (Erdélyi Magyar Néppárt EMNP és Magyar Polgári Párt MPP)⁵ és azok törekvéseivel.

A Szövetségi Képviselők Tanácsának határozata alapján⁶ a parlamenti választásokra való felkészülésnek és a jelöltek kiválasztásának az a célja, hogy a Szövetség jól és eredményesen szerepeljen a parlamenti választásokon. Amennyiben sikeres lesz a felkészülés, akkor a Szövetség a hagyományainak megfelelően hatékonyan tudja képviselni a magyarságot a román törvényhozás mindkét házában. A határozat kijelölte azokat a választási szerveket mind országos, mind megyei szinten, amelyek a végrehajtás fő megvalósítói lesznek. Külön kitértek arra, hogy kik lehetnek az RMDSZ jelöltjei és milyen összeférhetetlenségi szabályoknak kell megfelelniük (például nem lehet polgármester, alpolgármester stb.).

Kelemen Hunor az RMDSZ szövetségi elnöke kampánynyitó rendezvényén tartott beszédében a közösség bizalmáról beszélt.⁷ A közösségtől — választóktól — kapott bizalmat viszonzni is kell, ennek az alapja pedig a kölcsönös bizalom. Bízni kell abban, hogy mindenki a jót akarja a közössége érdekében elérni. „Három ellenségünk van: a közöny, a gazdasági válság és a román nacionalizmus. Nekünk ez ellen kell küzdenünk. A mi jelöltjeink tudnak hiteles, megvalósítható válaszokat adni. Ha erős parlamenti képviseletünk van, beleszólhatunk a döntésekbe. A mi erős fegyverünk az eszünk lehet. A tudásunk, amelyet a családban, az iskolában, a közösségben szereztünk meg... Ésszel, erővel és szívvel képviseljük az erdélyi magyarságot, úgy, hogy tovább vigyük a parlamentben mindazt, ami 23 év alatt jó volt.”⁸ — mondta beszédében az elnök.

A Szövetség megyei elnöke, Borboly Csaba a román nacionalista szervezetek támadásaira hívta fel a figyelmet. A választásokhoz közeledve ezek a csoportok mindig aktívabbakká válnak, mindig fokozzák a politikai tevékenységüket az etnikai kisebbségek felé, különösen az erdélyi magyarság irányába. „Olyan támadásokkal, olyan politikai módszerekkel kell szembenéznünk, amelyekről szerettük volna azt gondolni, hogy már a történelem szemétdombjára kerültek és a 21. század Európai Uniójában nem alkalmazhatóak. A székely zászló és a székely történelemkönyv elleni összehangolt politikai támadás azt mutatja, hogy a nacionalista erők újra célkeresztbe vették a székelységet, fittyet hányva az európai normákra.”⁹ — fogalmazott a megyei elnök.

Az RMDSZ-nek erős képviselettel kell rendelkezni a képviselőházban és a szenátusban is. Ez csak úgy lehetséges, ha minden szavazat, amit a Szövetségre leadnak mandátumot ér, mert az erős képviselet erősíti a szervezetet is.

Mint fentebb már említettem, a Szövetség alapvetően megőrizte parlamenti részvételét; a képviselőházban kevésbé, a szenátusban pedig a 2008-as eredményt sikerült újból elérni.

December közepén tartotta utolsó éves összejevetelét a Szövetségi Képviselők Tanácsa és értékelték többek között a parlamenti választási eredményeket is. A marosvásárhelyi ülésen a Szövetség elnöke politikai beszámolójában¹⁰ értékelte az elvégzett munkát. Köszönetet mondott azoknak a szavazóknak, akik az RMDSZ-re adták a voksukat; a kampányt vezető és megvalósító résztvevőknek, az aktivistáknak, és gratulált a megválasztott képviselőknek, valamint szénátoroknak. Megállapította, hogy ismét bebizonyosodott, hogy a Szövetség csak a magyar szavazókra számíthat, csak e szavazatok révén őrizhető meg a romániai magyarság parlamenti képviselete. Sajnos négy mandátummal kevesebbel rendelkeznek majd az új képviselőházban. A 2012-es esztendő két nehéz választás éve volt: egyrészt a helyhatósági,

⁴ <http://rmdsz.ro/interaktiv/interju> 2012.. 10.03.

⁵ A Magyar Polgári Párt nem indult a választásokon, visszalépett. Az Erdélyi Magyar Néppárt a képviselőjelöltek 0,64%, a szenátorjelöltek 0,78%-ot kapott és nem szerzett mandátumot. Forrás: www.erdely.ma/kozeletunk=132095 2012.12.11.

⁶ <http://rmdsz.ro/hatarozatok> 2012.12.10.

⁷ <http://parlament2012.rmdsz.ro/sajtoszoba/hir/kozony-nacionalizmus...> 2012.11.12.

⁸ Uo.

⁹ Uo.

¹⁰ <http://rmdsz.ro/sajtoszoba/hir/egy-esztendo-ket-nehez-valasztas> 2012.12.17.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. BERÉTI László

Budapest, 2013.
6. évfolyam 1. szám

másrészt az országgyűlési megmérettetésé. A kormánykoalíciónak két és fél évig tagja volt a szervezet, ahol jelentős megszorító intézkedéseket kellett hozni az ország gazdasági helyzete miatt. Az elnök beszámolójában említést tett az Erdélyi Magyar Néppártól is. „Az EMNP az első pillanattól kezdve félretájékoztatta a magyar embereket, tudták, hogy semmi esélyük bejutni a parlamentbe. Ők azért voltak szomorúak az eredményhirdetést követően, mert mi bejutottunk, átléptük az 5 százalékos küszöböt... A december 9-i választások ismét bebizonyították, hogy a verseny nem mozgósít, a bizonytalanokat nem hozza vissza, az embereket nem érdekli a politikusok vitázása, egymásnak feszülése.”¹¹ Sajnos a vetélkedő magyar pártok a részvételre is hatással voltak, jórészt ennek is tulajdonítható a képviselőházi négy elvesztett mandátum. Felmerült az RMDSZ esetleges koalíciós partnersége is. A győztes párszövetség vezetője Victor Ponta¹² tárgyalásokra hívta a magyarok képviselőit az esetleges kormány szerep vállalásáról. Ma már tudjuk, hogy a Szövetség nem lett része a kormányzó koalíciónak, ellenzékben fog politizálni. Magyarok mégis kaptak kormánypozíciót: két magyar államtitkár került kinevezésre kormányhivatalok élére.¹³ A miniszterelnök tanácsadója kisebbségi és külpolitikai kérdésekben kinevezést kapott Frunda György volt szenátor, aki a választásokon nem jutott be a törvényhozásba.

Kovács Péter a szervezet főtitkára és kampányfőnöke felszólalásában eredményesnek ítélte a parlamenti választásokon a Szövetség tevékenységét. Vélekedése szerint az RMDSZ a magyar szavazatok 89 százalékát szerezte meg és a kitűzött célt, a parlamentbe jutást elérte. Ugyanakkor felhívta a figyelmet az eredmények értékelésére is, azaz arra, hogy a szervezet vizsgálja meg, miért csökkent a rá leadott szavazatok száma, miért volt alacsonyabb a magyar választók aktivitása, mint a románoké? Az okok felderítése a jövő számára elengedhetetlen.

A teljes kép érdekében a választások egészének eredményét is vegyük górcső alá.

Szavazatok megoszlása	Képviselőház	Szenátus
USL	60,1%	58,63%
ARD	16,7%	16,5%
PP-DD	13,99%	13,99%
RMDSZ	5,13%	5,13%

A választáson a részvétel 41,76%-os volt, ami közel 7,4 millió szavazót jelent.¹⁴

Ezek figyelembevételével a mandátumok kiosztása a következőképpen alakult:

Szavazatok megoszlása	Képviselőház	Szenátus
USL	273	122
ARD	56	24
PP-DD	47	21
RMDSZ	18	9
Nemzeti kis.:	18	-
Összesen:	412	176 ¹⁵

A rövidítésekhez magyarázat is tartozik, hiszen nem mindenki igazodik el a román politikai élet pártjai között. Az USL — a Szociál-Liberális Szövetséget jelöli, mely a következő pártok unióját jelenti: Szociáldemokrata Párt, Országos Szö-

¹¹ Uo.

¹² Az előző kormány miniszterelnöke

¹³ A statisztikai hivatal élére került Geréd Beatrix és a kisebbségi oktatási ügyek államtitkára lett Király András.

¹⁴ <http://marosvasarhelyi.info/hirek/kozvetettek...> 2013.01.15.

¹⁵ <http://marosvasarhelyi.info/hirek/kozvetettek...> 2013.01.15.

vetség Románia Haladásáért, Nemzeti Liberális Párt és a Konzervatív Párt. Az ARD koalíció tagjai: a Demokrata Liberális Párt, Polgári Erő és a Kereszténydemokrata Nemzeti Parasztpárt. A PP-DD jelölés pedig a Dan Diaconescu Néppártot jelöli. Az RMDSZ, Romániai Magyar Demokrata Szövetség pedig mindenki által ismert.

Victor Ponta miniszterelnök pártszövetsége tehát fölényesen megnyerte a választásokat, kétharmados (alkotmánymódosító, alkotmányozó) többséget szerezve a törvényhozás mindkét házában. Pedig a választások előtt még egy kísérletet tettek a választási törvény megváltoztatására 2012 májusában, de ezt a jogszabályt a Román Alkotmánybíróság igen gyorsan, június hónapban megsemmisített. Arról már nem is szólva, hogyan lehet a szabályokat a voksolás előtt néhány hónappal megváltoztatni egy demokratikus politikai rendszerben, az Európai Unió tagállamában? Az eredmények azt mutatják, hogy a 2008-ban megváltoztatott szabályok elegendőek voltak a kormányzó pártszövetség újabb győzelméhez. A régi-új kormányfő által vezetett minisztertanács tehát kellő felhatalmazással, nagy parlamenti többséggel vághat neki a saját maga által hátrahagyott feladatoknak, mindenekelőtt a gazdaság rendbetételének. Romániai értékelések a kormányalakításhoz annyit tesznek hozzá, hogy Ponta azért adott kormányhivatalokat az RMDSZ-hez köthető személyeknek, hogy ha valamelyik koalíciós tagja időközben kiválna a kormánytöbbségből, akkor a magyarok pártjával továbbra is biztosított legyen az alkotmányozó többség.

Végezetül talán érdekes lehet az a szabály, amely a választásokon indulni szándékozók számára a minimálbér öt havi nagyságával egyenlő kaució (letét) megfizetését teszi kötelezővé. Csak az a jelölt kapja vissza letétét, aki választókerületében a szavazatok legalább 20%-át megkapta, pártok esetében ez a szavazatok 2%-a országos szinten. A választópolgárok nem tollal jelölik meg a kívánt jelölteket, hanem a párt lógójával ellátott pecsétet kell a jelölt, vagy párt nevéhez bélyegezni. A 18 bejegyzett nemzeti-etnikai kisebbség saját jogon egy-egy képviselőt adhat a képviselőházba. A szomszédos Romániában ezek az eredmények születtek 2012-ben a parlamenti választásokon.

Kulcsszavak: választás, választási eredmények, kormánykoalíció, RMDSZ

Keywords: election, election results, coalition government, RMDSZ

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Beréti László: Választások Romániában 2008. *Hadtudományi Szemle on-line* 2. évf. 2. szám 2009. Bp.
2. Borbély Zsolt Attila: „Kiáltjuk a célt: a magyarság nemzeti autonómiája” *Kapu* XXV. Évf. 11-12. szám 2012. Bp.
3. Riba István: Erdélyi magyarok képviselete. *Szembenállás* export HVG 50. szám 2012. December Bp.

INTERNETES PORTÁLOK

1. www.erdely.ma
2. <http://marosvasarhelyi.info>
3. <http://rmdsz.ro>
4. <http://parlament2012.rmdsz.ro>